

PROCEDURA

postępowania z dzieckiem sprawiającym trudności wychowawcze i przejawiającym zachowania agresywne, które stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych w Przedszkolu Samorządowym Nr 12 „Tęczowe” w Białymstoku

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116, 1383, 1700, 1730 i 2089 oraz z 2023 r. poz. 185)
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359, z 2022r. poz. 2140.)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły i stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 312),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 poz. 1604).

Cele procedury:

1. Osiągnięcie celów wychowania przedszkolnego określonych w podstawie programowej, w szczególności w zakresie budowania u wychowanków systemu wartości i wzmocnienia orientacji w tym, co dobre, a co złe, w zakresie kształtowania u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach oraz w zakresie rozwijania umiejętności społecznych, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi.
2. Eliminowanie zachowań niebezpiecznych i agresywnych jako zagrożenia dla bezpieczeństwa wychowanków korzystających z usług przedszkola oraz pracowników.
3. Usprawnienie i zwiększenie skuteczności oddziaływań wychowawczych wobec dzieci wykazujących przejawy zagrożenia niedostosowaniem społecznym.
4. Uświadczenie rodzicom dziecka ich roli w procesie wychowawczym i wypracowanie metod współpracy pomiędzy przedszkolem, a rodzicami w pokonywaniu trudności wychowawczych i niewłaściwych zachowań dziecka.

5. Zapobieganie zachowaniom niepożądanym wychowanków, w szczególności o charakterze powtarzalnym, które mogą prowadzić do sytuacji niebezpiecznych i narażać zdrowie i bezpieczeństwo własne i innych.
6. Wskazanie działań zapobiegawczych (profilaktycznych) oraz naprawczych (korekcyjnych) w stosunku do zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, w tym przejawiających zachowanie niebezpieczne i agresywne.

I. Reguły postępowania systemowego wobec dziecka sprawiającego trudności wychowawcze i przejawiającego zachowania agresywne

1. Wychowawca grupy na zebraniach/spotkaniach z rodzicami w ramach działań profilaktycznych omawia wzajemne relacje między przedszkolem a środowiskiem rodzinnym dziecka, przedstawia obowiązki w zakresie współdziałania w procesie wychowawczym oraz zakres odpowiedzialności za zachowanie dziecka.
2. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudnych zachowań i rozwiązywania zauważonych trudności dziecka. Reaguje na każdą sytuację, w której pojawia się zachowanie niewłaściwe, tj. społecznie nieakceptowane lub agresywne. Brak reakcji ze strony nauczyciela dziecko może odebrać jako przyzwolenie na tego typu zachowania i utrwalanie ich.
3. W przypadku powtarzających się przejawów agresji i innych niebezpiecznych zachowań powodujących trudności wychowawcze nauczyciel przeprowadza z rodzicami dziecka rozmowę, w której omawia zauważone trudności i niewłaściwe zachowania. Informuje ich o podjętych dotychczas działaniach ukierunkowanych na pomoc dziecku w wyeliminowaniu niepożądanych zachowań oraz o zaplanowanych działaniach wychowawczych. Zobowiązuje rodziców do współpracy w realizacji przedstawionych czynności i wskazuje zadania możliwe do podjęcia w środowisku rodzinnym dziecka. Działania te nauczyciel dokumentuje notatką służbową podpisaną również przez rodzica.
4. Nauczyciele zobowiązani są do wspomagania rodziców w pracy wychowawczej z dzieckiem m.in. poprzez doradztwo w zakresie dobrych praktyk wychowawczych, wskazanie odpowiedniej literatury, proponowanie odpowiednich zabaw i ćwiczeń do realizacji w środowisku rodzinnym, przekazanie informacji o instytucjach wspomagających rodzinę.
5. Nauczyciele dziecka przejawiającego trudne i niebezpieczne zachowania podejmuje działania w celu organizacji dla niego oraz ewentualnie także dla jego rodziców form pomocy psychologiczno-pedagogicznej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.
6. W przypadku nieskuteczności działań podejmowanych przez nauczycieli podejmuje się następujące działania:
 - a. do grupy dziecka wchodzi specjaliści na wniosek nauczyciela, celem obserwacji funkcjonowania dziecka w grupie (fakt ten zgłaszany jest dyrektorowi).
 - b. dyrektor przedszkola na wniosek nauczyciela powołuje zespół problemowy, celem opracowania programu eliminowania trudnych, niebezpiecznych zachowań dziecka:

7. W skład zespołu wchodzi: nauczyciele z grupy, specjaliści i rodzice dziecka (lub prawni opiekunowie)
8. Sporządzony zostaje protokół z zespołu problemowego, pod którym podpisują się wszyscy uczestnicy zespołu.
9. W przypadku jeśli rodzice nie uczestniczą w spotkaniu zespołu, wszelkie ustalenia zostają im przekazane.
10. W razie niemożliwości przewyciężenia trudności wychowawczych wynikających z braku współpracy ze strony rodziców dziecka lub z innych zaniedbań obowiązków rodzicielskich, Przedszkole powiadamia odpowiednie służby i/lub kieruje wnioskiem do Sądu Rodzinnego.

II. Reguły postępowania doraźnego w przypadku dziecka przejawiającego agresywne zachowania w przedszkolu, stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych

1. Reakcja wobec niewłaściwego zachowania powinna być adekwatna do skali zagrożenia spowodowanego tym zachowaniem, jak również do okoliczności zdarzenia, wieku i stopnia rozwoju dziecka.
2. Podejmując działania wobec dziecka zachowującego się niewłaściwie należy powstrzymać się od przejawiania wobec niego agresji fizycznej i słownej. Nie należy obrażać dziecka, ani go zawstydzać. Ocenie podlega zawsze zachowanie dziecka, a nie jego osoba.
3. Nauczyciel podejmuje próbę wyciszenia niewłaściwego zachowania poprzez m.in. rozmowę z dzieckiem, przekierowanie jego uwagi, skorzystanie z kącika wyciszenia (załącznik nr 1)
4. W przypadku, gdy wymienione powyżej sposoby nie skutkują, a niewłaściwe zachowanie nie ustępuje lub nasila się, nauczyciel poprzez woźną oddziałową /pomoc nauczyciela/ innego nauczyciela / zawiadamia dyrektora/ wicedyrektora / innego nauczyciela o zaistniałej sytuacji.
5. Podejmując działania wobec dziecka zachowującego się niewłaściwie, nauczyciel dąży do zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim wychowankom, a także sobie. Reakcja powinna być stanowcza, a przekaz słowny prosty i jasny, dostosowany do wieku dziecka i jego możliwości intelektualnych.
6. Wychowawca zapewnia bezpieczeństwo pozostałym dzieciom. Jeśli istnieje taka możliwość nauczyciel wyprowadza dziecko zachowujące się agresywnie z sali lub ogrodu, jednocześnie zapewniając pozostałym dzieciom opiekę i poczucie bezpieczeństwa.
7. W sytuacji koniecznej (ochrona innych uczestników zdarzenia, obrona własna), nauczyciel ma możliwość przytrzymania dziecka w ramionach. Jest to ostatecznością, stosowaną w przypadku konieczności powstrzymania dziecka przed zadaniem ciosu innej osobie (dziecku, osobie dorosłej), w celu rozdzielenia bijących się dzieci, czy pozbawienia dziecka niebezpiecznego przedmiotu, jeśli odmawia ono jego dobrowolnego oddania.
8. Jeśli zachowanie agresywne dziecka zostało skierowane przeciwko wychowankom, nauczyciel otacza ich opieką, a w razie doznania przez nich krzywdy udziela odpowiedniej pomocy. Nauczyciel wychowawca zawiadamia o zdarzeniu rodziców dzieci poszkodowanych.

9. Wychowawca informuje rodziców dziecka zachowującego się agresywnie o zaistniałej sytuacji.
10. W sytuacji bardzo niebezpiecznego zachowania dziecka (trudna do powstrzymania napaść fizyczna, pobudzenie fizyczne, niemożność uspokojenia przez nauczyciela) wychowawca zawiadamia rodziców o potrzebie niezwłocznego odebrania dziecka (w ciągu godziny) z przedszkola, a w razie konieczności wzywa Pogotowie Ratunkowe.
11. Nauczyciele przeprowadzają rozmowę z rodzicami dziecka w celu wypracowania wspólnie, jednolitych oddziaływań i odpowiednich form pomocy dziecku.
12. Z każdej niebezpiecznej sytuacji nauczyciel sporządza notatkę podpisywaną przez nauczyciela i rodzica. W przypadku odmowy podpisania przez rodzica takiej notatki nauczyciel odnotowuje ten fakt.
13. W przypadku wystąpienia powtarzających się ataków agresywnego zachowania ze strony dziecka, nauczyciel wskazuje rodzicom potrzebę pogłębionej diagnozy psychologiczno-pedagogicznej, lekarskiej.
14. Rodzice i nauczyciele są zobowiązani do współpracy oraz do wypełniania zaleceń wynikających z diagnozy poradni psychologiczno-pedagogicznej i konsultacji specjalistycznych,
15. Jeżeli dziecko posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, rodzic zobowiązany jest do kontaktu ze specjalistami, opiekującym się dzieckiem i ustalenia przyczyn agresywnego zachowania oraz skutecznej metody wyciszenia zachowań agresywnych dziecka.
16. W przypadku kolejnych zachowań agresywnych dziecka i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami Przedszkole kieruje wniosek do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną.
17. Rodzice dzieci przejawiających niebezpieczne i trudne zachowania (ucieczki, agresja, autoagresja, uporczywy, histeryczny krzyk, wulgaryzmy, itp.) mają możliwość uczestnictwa razem z dzieckiem w wyjściu / wycieczce w celu zapewnienia dodatkowej opieki i bezpieczeństwa dziecku lub nie przyprawdzania dziecka do przedszkola w dniu wyjścia/ wycieczki.

Zakres procedury:

Niniejsza procedura reguluje zasady postępowania nauczycieli, specjalistów i pracowników niepedagogicznych wobec dziecka przejawiającego agresywne zachowania w przedszkolu. Do znajomości tej procedury zobowiązani są wszyscy pracownicy przedszkola oraz rodzice i prawni opiekunowie wychowanków.

Załącznik nr 1

INFORMACJA DLA NAUCZYCIELA

Sposoby zapobiegania dziecięcej agresji:

- rozpoznanie indywidualnych potrzeb dziecka oraz stworzenie warunków umożliwiających mu zaspokojenie ich w odpowiednim stopniu;
- stworzenie atmosfery zaufania, akceptacji i bezpieczeństwa;
- dawanie dobrych wzorców do naśladowania;
- ustalenie jasnych zasad i reguł, konsekwentne ich przestrzeganie;
- wzmacnianie zachowań pozytywnych (np. pochwała słowna);
- budowanie wewnętrznego systemu wartości;
- współpraca rodziców/prawnych opiekunów z nauczycielem dziecka;
- stworzenie sytuacji umożliwiającej pozbycie się negatywnych emocji, rozładowanie złości poprzez stosowanie takich metod, jak: rysunek terapeutyczny, bajkoterapia, pantomima, ćwiczenia ruchowe, zabawy relaksacyjne z muzyką, ćwiczenia oddechowe.

Przykłady sposobów pozbywania się i odreagowania dziecięcej złości:

- skrzynia/pudełko złości – w środku znajdują się stare gazety, które dziecko może gnieść, gdy wpadnie w złość;
- malowanie jaskrawymi kolorami na dużym arkuszu papieru;
- ludzik złości – np. pacynka lub skarpeta z namalowaną twarzą, do której można włożyć rękę i opowiedzieć o swoim zdenerwowaniu;
- zorganizowanie w domu/przedszkolu kąca złości – miejsce, w którym dziecko może usiąść i wyciszyć się, kiedy odczuwa zdenerwowanie;
- splukiwanie złości wraz z wodą;
- woreczek złości, w którym dziecko może zamknąć negatywne emocje;
- terapia ruchem – wytupywanie złości np. na gazecie, planszy, niewielkim dywaniku;
- ćwiczenia oddechowe – wydłużanie fazy wydechowej, uspokojenie układu nerwowego, np. rozdmuchiwanie złości;
- zabawy z kartami emocji – wybranie kart z emocjami towarzyszącymi dziecku, rozmowa, stworzenie opowiadania.